

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház, I. emelet.
Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések
és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak
Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre
2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Kapunyitás.

Mire e sorok napvilágot látnak, vig élet folyik az iskolák körül. Száz meg száz ifju, bajai és vidékbeli, tolong az iskola falai körül, hogy új erővel, új reménnyel fogjon az új munkához. Hiszi mindegyik, hogy számára boldogulásra vezető út csak az iskolaházon át vezet. Erre esküdnek fel a szülők is és erre hoznak áldozatot pénzben és időben.

Boldogok volnának az emberek, ha fáradozásaikkal arányban állanának az eredmények. Azonban sajnos tapasztaljuk, hogy sok remény megveszendőbe, sok remény foszlik szét, mint a köd. A gyermek nem váltja valóra azt, amit vártunk tőle és idők múltán már nem a pénzbeli áldozatokat sajnáljuk, hanem az időt, amely elmúlt visszahozhatatlanul.

Meglehetősen felesleges volna e tárgyról hosszasan írni, mert számtalanszor tárgyalták e kérdést fővárosi és helyi lapok, kiemelve a tudományos pályákra való iparkodás káros voltát. Mi magunk sem akarunk e hibába esni, de nem akarunk meddő munkát sem végezni, mert tudjuk, hogy a leglogikusabb okoskodást, a legnagyobb igazságot is halomra dönti a szülők szeretete gyermekeik iránt, amely oly erős, hogy vele csak a szülők hiúsága vetekedhetik. De nem kerülhetjük el, hogy fájó érzés ne vegyen erőt rajtunk, elgondolkodván azon a sok bajon, melyet a szülők vélt szeretete és hiúsága okozott, amikor urrá akarják nevelni a tanulásra alkalmatlan fiút és csak nagy későn veszik észre, hogy fiukból nemcsak

„ur“ nem lett, hanem kezdetné előlről existenciájának megalakítását, ha kora megengedné a kezdést.

A nyájas olvasó azt kérdehetné, hogy mire való helyi lapban ezen elmélkedés? Milyen vonatkozása van ennek helyi viszonyainkra? Kétségtelenül van vonatkozása nemcsak anyyira amennyire az általános dolog a részletekben is igaz, hanem egészen lokális helyzetünkben is. Tudja azt mindenki, hogy gyermeket könnyebb és olcsóbb otthon, mint az idegenben nevelni. A gyermek szemünk előtt van, magunk irányozhatjuk nevelését. Fontos kérdés ez is, hogy mikor vagyunk kénytelenek gyermekeinket a házból kiadni, mikor kell érte nagyobb kiadásokat teljesíteni. Városunkban gyakorlati pálya csak egy — a tanítói — érhető el. Erre van közép iskola, polgári iskola és tanítóképző. A sokat frequentált kereskedelmi iskolát azonban hiába keressük, mert az nincs, hanem van két polgári iskola. Ez egyik oka és nyomós oka annak, hogy a tanulásra, tudományos pályára kevésbé alkalmasak is a gymnasiumba fordulnak, mert a szegény ember csak 8 év után kénytelen gyermekeért idegenben fizetni. Ime egyik oka annak, hogy vágyodunk kereskedelmi iskola után. A másik ok az, hogy az idegenből ide jött tanulók 4 évi studium után elmennek és másutt költenek. A harmadik ok pedig, amiért kereskedelmi iskolát akarunk abban rejlik, hogy par excellence kereskedő város lévén Baja, leginkább van joga kereskedelmi iskolát kérni és nem szabad addig nyugodni, míg el nem érte.

Ennyit a fiukról.

Azonban leányaink nevelését sem tudjuk betölteni városunkban. A 4 elemi és 4 polgári, illetve 6 elemi és 2 felsőbb népiskolai osztály az igényeket nem elégítheti ki. A 14 éves gyermek még nem lehet „nagy lány“ a magán tanítás költségeit pedig csak kevesen tudják fedezni. A kenyérkeresetre utalt szegény leányok számára jótétemény volna egy női kereskedelmi kurzus. De, hogy mikor fogjuk elérni mindezt, azt csak a jó Isten tudja.

Ilyenkor kapunyitás idején eszünkbe jutnak közoktatásunk számos hibái mellett ezek is, de nem is tudjuk elképzelni azt az időt, amikor mindezen szükségletek kielégítést nyernek.

Lengyel Manó.

A baja—báttaszéki áthidalás.

A baja—báttaszéki áthidalás ügye ismét egy nagy lépéssel haladt előbbre. *Id. Perczel Miklós* úr Ő Méltósága, ki teljes joggal alkalmazhatja magára koszorús költőnk ismert szálló igéjét, hogy „az öreg ember, nem vén ember,“ és ki már 1898-ban, magas kora daczára, ifjanti lelkesedéssel szervezte az akkori nagyszabású mozgalmat, ezúttal lapunk fel. szerkesztőjével, *Dr. Lemberger Árminnal* egyetemben egy új mozgalom élére állott, melynek célja egy nagy országos értekezlet útján a kormány helytelen fel-fogásával szemben demonstrálni, hogy a

T Á R C Z A.

Egy ujságíró apostol.

II. Az apostol.

Írta: Bodrogi Lajos.

(Folytatás és vége.)

De nem életükből. A próféta lehetett csaló, de a tanítás igaz, hitték immáron rendíthetetlenül. Mennyire élő volt bennük ez a hit, kitűnik abból, hogy haldokló anyjuk teste fölött hallották a jó és gonosz szellemek láthatatlan csatáját, melyet az elköltöző lélek miatt vívtak. A levegőt borzalommal elöltözött küzdelem végre is Campbell Mária lelkének diadalával végződött.

Az elköltözött édesanya lelkétől támogatva, kezdték már most meg apostoli működésüket.

Hiveiket az üldözöttek, a szerencsétlenek között keresték.

Ez idő szerint történt a zsidók tömeges kényszer-kivándorlása Oroszországból. Lonpon dűsgazdag kereskedői rengeteg pénzalapot gyűjtöttek a szerencsétlenek fölsegítésére. A City Jewish subscription-jának azonban nem sikerült a célba-vett gyarmatosítás, noha Oliphant személyesen járt közbe úgy a török nagyvezirnél, mint lord Dufferinnél, Angolország konstantinápolyi nagyköveténél. A Holt-tenger keleti partvidékein, Gileadban, nem volt szabad egy új Zsidóországot alapítani. Oliphant tehát az időközben Romániából is kiűzött zsidó földönfutók élére állott és a broctoni hajótörésből megmentett vagyonának javarészt ezeknek a szerencsétleneknek a fölsegítésére fordította.

Haiában telepített le egy csoportot, az *akkoni* napsütötte öböl déli csucsán fekvő kis

sziriai városkában. Alice-szal együtt főképp az a körülmény vonzotta ide, hogy valami Schumacher nevű amerikai német ember itt már régebben egy „A templomosok társasága“ czimű felekezetet alapított, amely ép úgy, mint az „Együttlélekzés testvérei“, a kézimunkának társadalmi rehabilitálása által akarta az emberiséget az igazi demokrácia ígéretföldjére vezetni. Ezek a német testvérek is azt vallották (Tolstoj talán tőlük is tanulta), hogy az emberiség fejlődése azóta tért hamis útra, amióta az östermelési és ipari kézimunka megvetett foglalkozássá vált. Azóta parancsol a kard és az erőszak, azóta van nemesség, hűbériség, úr és rabszolga. Aki visszaállítja a munka becsületét a társadalomban, az lesz az emberiség második megváltója.

Ezek a Tolstoj-Ruskin-féle elvek éppen beleillettek Oliphant terveihez. Hiszen ő is a munka által regenerált embert tartotta egyedül képesnek, hogy az isteni „Kettőség lelkébe“ beolvadjon, lélekzetébe egyesüljön. Véglegesen letelepedett tehát Haifában és csakhamar az egész keresztény-zsidó község elismert apostola lett.

Nem alapított új felekezetet és nem támadtta meg a „testvérek“ vallási meggyőződését. Ő maga kereszténynek vallotta ugyan magát, de a zsidó testvérek rítusához nem nyúlt. Megelégedett azzal, hogy benne és Alice-ban az isteni Kettőségnek, a mindent szülő és teljesen egybeolvadt isteni férfinak és isteni nőnek megtestesült szimbólumát lássák és egymással hasonló, tiszta és moesoktalan lelkiségbe olvadni törekedjenek.

Mikor 1883-ban Gordon pasa, a khartumi Zrinyi Miklós meglátogatta, büszke örömmel mutatta be neki hiveit, akik ime az emberiséget regenerálni hivatott életet éltek. Gordon boldog meglepéssel szemlélte a „keresztény művel“

és elismerte, hogy a munka imádsága benn foglaltatik a bibliában. Maga is buzgó részt vett a gyülekezet énekében, amely lassu hullámokkal szösz a byblusi vizek felé:

Who sweeps a room but by Thy laws
Makes that and th' action fine.
(Aki Rád hallgatva, szobát seper,
Szentté teszi a szobát és a munkát.)

Alice-nak ugyan fájdalmasan eshetett, hogy a Gordon kisérő idegenek férjét és a tábornokot „one of the craziest fellows alive“, a „földkeresség legbolondosabb fiúknak“ tekintik, mindamellett teljes hittel és megadással bizott férje apostoli küldetésében és boldog volt a vele való lelki egyesülésben.

Ennek az egyesülésnek a legnyilvánvalóbb jelensége volt, midőn Alice egy napon, mintegy ihlettől megszállva, arra kérte férjét: üljön le és írja, amit lelkében most feltámadni érez. A férj leült — de írni nem tudott. Nagy nyugtalanság töltötte el lelkét, amikor egyszerre csak ékes szavakra nyíltak a nő ajkai és kényszerítő erővel vezették a férj kezét, hogy írja, amit a felülről jövő kinyilatkoztatás sugalt. Így keletkezett a „Symneumata“ — az együttlélekzés és az Isten-ségbe való átvadásnak tana, melyet kiegészítő fele „szent magánkönyvetében“ isteni parancsra diktált és amelyet ő, a férfi, erős kezevel írt. A „Symneumata“ az apostol hitvallása. A Harris-féle isteni Kettőség tanának érvényesítése a társadalmi és a családi életben. A férfui Erő és a női Szeretet kölcsönös egysége, termékenysége és a világ békéjét biztosító harmoniája vár arra az emberiségre, amely az „életet élve“, lerázza magáról az állati önzés bilincseit és counter-part-jával közösen a világszellem teremtő lélekzetében

Közép-Duna áthidalása Baja—Báttaszéknél igenis elsőrendű országos érdek.

A mozgalom megújítása érdekében f. hó 26-án szűkebbkörű értekezletet tartottak *id. Perczel* Miklós úr elnöklésével a „Casino”-ban, melyen megjelentek: *Bodrogi* Gyula kir. közjegyző és kaszinói elnök, *Dr. Bruck* Samu ügyvéd, *Czérnay* Imre az ipartestület elnöke, *Drescher* Gyula kereskedő, a helybeli függelenségi és 48-as Kossuth-párt elnöke, *Erdélyi* Gyula városi főjegyző és lapszerkesztő, *Dr. Hegedűs* Aladár Baja város polgármestere, *Hesser* Gyula ügyvéd, *Dr. Klénán* György ügyvéd, *Dr. Lemberger* Ármin ügyvéd és lapszerkesztő, *Lemberger* Rezső nagybérlő, *Mayer* Károly kir. bíró, a járásbírószág vezetője, *Mesko* László városi tanácsnok, *Dr. Reich* Aladár országgyűlési képviselő, a „Bajai Független Ujság” főszerkesztője, *id. Reich* Vilmos kereskedő, *Sziklay* Zsigmond a bajai kölcsönös segélyező Egylet főkönyvvezetője, *Dr. Valentin* Emil ügyvéd és *Weidinger* Salamon a Bajai kereskedelmi és iparbank és a kereskedelmi kaszinó elnöke.

Id. Perczel Miklós úr az értekezletet megnyitván, utal azon lelkes mozgalomra, melyet az áthidalás ügyében Tolnavármegye legujabban folyamatba tett és kifejti, hogy véleménye szerint ezen mozgalom nem elegendő, mert a mult tapasztalatai igazolják, hogy a hivatalos feliratok illetékes helyen figyelembe nem vétetnek. Ép azért, többeknek ez irányban kifejezett óhajához képest, szükségesnek tartja, hogy az egész érdekesség, egy a Baján 1898-ban tartott nagygyűlésnél is nagyobb méretű országos értekezleten manifesztálja a kormány téves felfogásával szemben az áthidalás eminens országos jelentőségét. E végből az érdekesség körlevélben lenne csallakozásra és erkölcsi támogatásra felhívandó.

Dr. Hegedűs Aladár, *Dr. Reich* Aladár, *Dr. Valentin* Emil, *Hesser* Gyula és *Lemberger* Rezső hozzászólása után az értekezlet megállapodott abban, hogy felkéri *id. Perczel*

Miklós úr Ö. Méltóságát, *Dr. Lemberger* Ármin és *Dr. Klénán* György ügyvédek, hogy a szükséges előkészítő munkálatokat végezzék el.

Az értekezlet már ezúttal is hangoztatta azon elvi álláspontot, hogy a további lépések megtétele attól leend függővé téve, mennyiben találkozik az új mozgalom az érdekesség helyeslésével és hogy a válaszok beérkezése után a kivételre és különösen az országos értekezlet megtartására nézve az érdekesség egyik nagyobb városát fogja felkérni. Az érdekességhez kibocsájtott körlevél következőleg hangzik:

T. cs.

Tolnavármegye nemes közönségének folyó évi augusztus hó 12-én tartott közgyűlésén a **Baja-báttaszéki áthidalás ügyében**, *Bartal* Béla cs. és kir. kamarás Úr Ö. Méltóságának indítványa folytán hozott ama határozata:

„Hogy a Baja-báttaszéki hid kiépítése érdekében fölratot intéz a kereskedelmi miniszterhez és az összes érdekelt törvényhatóságokhoz, valamint a kereskedelmi- és iparkamarákhoz, oly értelemben, hogy a hid kiépítésének költségei a beruházási kölcsönre vonatkozó törvényjavaslatba fölvétesenek; egyúttal pedig fölkéri a vármegye országos képviselőit, hogy a hid kiépítése érdekében a képviselőházban hathatósan közreműködjenek”, — méltán lelkes visszhangot keltett az egész országban, mert ezen helyes közlekedésügyi politikánk szempontjából eminens fontosságú forgalmi intézmény létesítése szorosán és válhatatlanul egybefügg országunk majdnem két harmad részének forrón óhajtott anyagi fölvirágzásával és föllendülésével.

Amily igaz, hazafiúi örömmel üdvözölte tehát az alulírott előkészítő-bizottság is Tolnavármegyeének ezen, a közép-dunai áthidalás kérdésének előbbrevitelét czélzó fontos határozatát, olyannyira nem zárkozhatott el

azon aggodalmainak nyilvánítása előtt, hogy ezen, Tolnavármegye által kezdeményezett mozgalom a **közölt** alakban elegendőnek és kielégítőnek nem tartja, — és bármennyire méltányolja is az abban megnyilatkozó hazafiúi szándékot, — nem reméli: miszerint a Baja-báttaszéki áthidalásnak évtizedeken keresztül húzóódó ügyét elvégre a megvalósulás révpartjába fogja terelni.

A mult szomorú tapasztalatai ugyanis kétségtelenül igazolják, hogy azon számos fölrat és fölterjesztés, melyek ezen vajdó kérdés megoldása végett a magas kormányhoz hivatalos úton intéztettek, — legyen szabad e részben első sorban a Szegeden, az 1898. évben tartott II. országos kereskedelmi kongresszus fölrataira utalnunk, — eddigelé egytől-egyig figyelmen kívül hagyattak. Sajnos — az adott viszonyok éppenséggel nem kecsgetnek azzal, hogy Tolnavármegye nemes közönségének hivatalos felirata kedvezőbb sorsban fog részesülni.

Ha egyáltalán siker remélhető valamely akeziótól, ha egyáltalán elvárható, hogy ezen, ugyan mindvégig napirenden tartott, de sohasem elegendő nyomatékkkal érvényesített kérdés a megoldás stádiumába jusson, úgy az eljárás mód nem lehet más, mint egy, az összes érdekelt tényezők belevonásával és ezek lelkes részvétele mellett végbenemendő **országos értekezlet** megtartása, amely arányaiban és méreteiben, a Baján, az 1898. évben megtartott nagygyűlésnél is impozánsabb és erkölcsi kihatásaiban nyomatékosabb legyen, és amely — ép az áthidalás ügyének **jelenlegi** fázisában — az egész ország színe előtt, kétséget kizáró módon manifesztálja: hogy a Közép-Duna áthidalása Baja-Báttaszéknél igenis elsőrendű országos érdek.

Véleményünk szerint, csakis egy ilyen országos értekezlet erkölcsi súlya, csakis az azon megnyilatkozó közóhaj erkölcsi tartalma befolyásolhatja majdan ezen ügyben

egyesül. Ez egyesülés által az ember megközelítőleg visszajut abba az állapotba, amelyben a bűnbeesés előtt volt, amikor teste nem volt még állati, hanem valami végnélkül vibráló delejes fluidum, amely a férfi és a nő lelkének egyesülését nem gátolta. A testi gyönyörök feltalálói, a gonosz lelkek, a *Sziddim* elcsábítottak előbb a nőt, fluidumtestébe beleolták a vágyat, amelylyel a férfit megrontotta. Ezért a nő tisztátalanabb, mint a férfi, minden bűn és alávalóság tőle származik. De a férfi tiszta szerelme megmenetheti magát is, a nőt is. Ha feltalálja örök idők óta predestinált kiegészítő felét a férfi, ez az „igazi feleség” vele együtt még e földön visszatérhet az Istenség egyetemességébe: csak az önzést kell legyőzniök, a munka életét élniök és a maguk szerelmében szeretni az egész emberiséget. Ennek az igazi házasságnak a halál sem vet véget; az anyag bilenseit levetett szellem a földön maradt társának testében élve marad, vele együtt léleklizik mindaddig, míg ez is meg nem szabadul minden földi salaktól.

Az apocalipszis rejtelmes mélységeivel és rhapszodikus elragadtatásaival telt könyv az apostol jóslatának is bizonyult. Az ő és Alice házasságának a halál nem vetett véget. Midőn a bájos, nemes hölgy, a kis gyarmatnak és a Kormel-hegyi druz-lakosságnak jötevé anygala hirtelen elhalálozott, férje nem vesztette el őt. Vele maradt, vele léleklizett, általa szólt, bátorított, munkálkodott. Hiába emelt a hálás Schumacher díszes sírkövet fölé a haifai temetőben; a könnyező druzok hiába hitték, hogy a Karmel-hegyi nyaraló házikójából a kököresines, iriszes hegyi uton holttestet szállítanak a száronis rózsák bús hajlongása közt a temetőbe: Alice férjének nem halt meg, lelke egyesülve maradt a férfi testével.

Mikor az alkonyi szellő szelid simogatással

végig czirögatta az akkori öböl csendes habjait és rejtelmes susogással — mintha a bűneikért vezekelő bybloszi asszonyok siralmait hozná magával — osont be az apostol csendes hajlékába: olyankor érezte magában feltámadni az elköltözött lelkét. Ideges reszketés fogta el ekkor testét, minden izma apró hullámokban remegett, tágira nyílt szemei az ismeretlen térben révedeztek — és ajkai a vigasz és a gyógyulás ígét hirdették a körülötte összegyűlt nyomorultaknak és betegeknek.

Alice halála látnokká tette az apostolt. Látnokká és esodaterővé. Ez az ideges tufeszültség megboszulta magát. Testileg-lelkileg teljesen kimerült és orvosi tanácsára szülőföldjére utazott. „Nem, hogy a halált kikerülje, hanem, hogy az ígét otthon is hirdesse”, mondta. Angliában, Amerikában hirdette is buzgón az ígét, élete végső három esztendejében (1885-ben elhalt feleségét ennyivel élte túl) megírta és kiadta utolsó nagy művét, a *Scientific Religion*-t, amelyet Alice lelke sugallatának hitt. Eközben ereje teljesen kimerült és, hogy Alice munkáját megkönnyítse, amelylyel eltörődött testére hathasson, egy új rokonszellem segítségét kereste.

Ez a híres társadalmi reformátornak, Owen Robertnek unokájában, Miss Rosamonda Owenben találta fel. Az exaltációra nagyon is hajlandó hölgy szívesen vállalkozott, hogy az üdvözült Alice lelkének ható-erejét öregbitse — és az inkább betegapóllára, mint lelki támaszra szoruló apostol felesége lett.

Lady Grant Duff meghívására az érdekes pár a Themse mellett Twickenhamben telepedett le, hogy a férj fizikai erejének helyreállítással bevárja a „lélek” hathatósabb működését. Csakhogy a lélek nem akart működni többé. Az ideges kimerültség teljesen erőt vett a megtört testen és az apostol hosszu és fájdalmatlan alkonyulás után utóljára

léleklizt együtt a nagy Lélekkel, hogy teljesen egybefolyjon lényegével.

„Mert a születés, írta a *Scientific Religion*-ban, nem más, mint a lélek ideiglenes halála a test börtönében; a halál pedig az igazi születés az élet örökkévalóságában.

Haldoklása közben keresztényi megadással énekelte a szegények és elhagyottak együgyű dalát, a „Safe in the arms of Jesus”-t (Megváltva karjaiban — Jézusom) — majd ezzel a mondással: „more light” — „több világosságot” — holtan hanyatlott vissza.

Ötvenhat évvel az apostol halála előtt egy nagy-nagy szellem ugyanezekkel a szavakkal búcsuzott el a siralmak e völgyétől. Csakhogy Goethe egészen másképp fogta fel a világot — és az asszonyt. A világ neki az örömök hazája volt, az asszony pedig az élet gyönyörűsége. Schönkopf Katalintól Levetovz Ulrikáig rózsakoszorúval övezte homlokát minden asszony, a lipcsei dáknaptól a weimari miniszterségig babért hintett utjára minden férfi. És ő rózsakoszorút és babért, szerelmet és dicsőséget: mindent tehát, amit telhetetlen önzése kívánatosnak tartott, itt hagyott, mikor ki-mondta a két utolsó szót: Több világosságot. És eszébe mindenért, amit itt hagyott, alig remélt több világosságot.

Nem volt-e Oliphant Lőrincz boldogabb nálánál? És akik a twickenhami „bolond” sirjára követ akarnak dobni, megdondolták-e, hogy Gordon, Tolstoj, Carlyle, Emerson, Ruskin szintén és sokszor nagyon is furesán ezt a „több világosságot” keresték? Megdondolták-e, hogy ez a több világosságot utóvégre mégis csak biztatóbb, mint minden amit ez a czirkalommal, liniával és fokmérővel fölmért világ nyújthat — ha utána csakugyan nem következnek — semmi, csak még több és örökös sötétség.

irányítólag és döntőleg a magas kormány elhatározását.

Azon meggyőződésben tehát, hogy a mélyen tisztelt Czím helyeslésével és méltánylásával fognak találkozni azon indokok, melyek az alulírott előkészítő bizottságot a mozgalomnak *ily irányban* leendő megújítására sarkalták, bizvást remélve, hogy a tisztelt Czím is czélszerűnek és előnyösnek tartja: miszerint ezen ügy, egy, az egész érdekelttség részvételével megtartandó *országos értekezlet alakjában* vitessék a megoldás ösvényére, vagyunk bátrak hazafiúi tisztelettel fölkérni:

Hogy az alulírott bizottságot abbéli tevékenységében, miszerint az újonnan megindított mozgalom a kifejtett irányba tereltesse, nagyrabecsült hozzájárulásával támogatni és az alulírott Elnökséget legkésőbb folyó évi szeptember hó 25-éig értesíteni méltóztassék, hogy a megújított mozgalomhoz csatlakozni és annak sikerét erkölcsi befolyásával előmozdítani hajlandó.

Szükségesnek tartjuk azonban hangsúlyozni, — hogy éppenséggel nem ambicionálva a vezető szerepet, — nem egyéb indított arra, hogy ezen ügyben újból a kezdeményező lépést megtegyük, mint egyfelől azon biztató válasz, melyet az annak idején eljárt monstre küldöttség az akkori kormány részéről nyert, másfelől a megindítás egyszerűsítése és gyorsítása, amennyiben, mint az 1898-ik évi mozgalom szervezői, az akkor egybegyűlt anyag felett rendelkezünk.

Minthogy az áthidalás ügyében teendő további lépések egyébként is attól függenek, hogy mily mértékben fog javaslatunk a t. érdekelttség rokonszenvével találkozni, készséggel fogjuk, — a beérkezendő válaszokhoz képest, — a rendelkezésünkre állandó anyagot a kivétel czéljából a t. érdekelttségnek átengedni.

Hazafiúi tisztelettel

Baján, 1902. évi augusztus hó 26-án.

Az előkészítő bizottság üléséből:

Id. Perczel Miklós s. k.
bizottsági elnök.

Dr. Lemberger Ármán s. k. **Dr. Klénáncz György** s. k.
bizottsági jegyző.

Az 1902—1904. évre alakított bajai egyenes adókövető bizottság tárgyalási sorrendje:

1. Arany- és ezüstművesek, óráskok, ékszereszek, bádogosok, bérkoosok és vízárusok 55. t. esütörtökön, szeptember 4-én.

2. Asztalosok, bérlők, 63. t. pénteken, szeptember 5-én.

3. Bognárok, borbélyok, bordélyosok, bor- és pálinkakereskedők, borkereskedők és tímárok 48. t. szombaton, szeptember 6-án.

4. A nyilvános számadásra köteles vállalatok és egyesületek adójára vonatkozó javaslatok tárgyalása, ugy a bajai kir. adóhivatal kerületéhez tartozó községeket, valamint Baja városát illetőleg kedden, szeptember hó 9-én.

5. Butorkereskedők, eselészerzők, eselőgéptulajdonosok, esizmadiák, cipészek, papucso- sok és bockorosok 59. t. szeptember 10-én, szerdán.

6. Czukrázók és czukorkakészítők, divat- piperekereskedők, hímzők- és rőfőskereskedők, dohány-, bélyeg- és sorsjegyeladók 34. t. szeptember 11-én, esütörtökön.

7. Dunafüred tulajdonos, esernyősök, építők, kőművesek, ácsok, fakereskedők, fazekasok és gipszöntők, festők, mázolók és fényképészek 53. t. pénteken, szeptember 12-én.

8. Fésűsök, gabonakereskedők, gyárosok, gyógyszereszek, 42. t. szeptember 13-án, szombaton.

9. Gyólesosok, hajkereskedők, hajótulajdonosok, kormányosok és hajósok, halászok, harisnyakötők, tarisznyások, kalaposok, kádárok, kefe- kötők, kertészek és virágártások, kezlyűsök, kémény- seprők, 54. t. szeptember 15-én, hétfőn.

10. Késesek, koresmárosok, szállodások és kimerők (a lajstrom 670. tételéig) 40. t. kedden, szeptember 16-án.

11. Koresmárosok, szállodások és kimerők (a lajstrom 670. tételétől 707-ig bezárólag), kosár- és vesszőkereskedők, fazekikárusok, 41. t. szerdán, szeptember 17-én.

12. Kovácsok, kőkereskedők és betümetzők, könyvkereskedők, papirkereskedők és könyvkötők, körhintások és panorama tulajdonosok, kötelvetők, kucséberék, déli gyümölcsárusok, lakatosok, pus- kások és reszelővágók, 46. t. esütörtökön, szeptember 18-án.

13. Látszereszek, lókereskedők, kupeczek és marhakereskedők, mérnökök, mészárosok és hentesek, 55. t. pénteken, szeptember 19-én.

14. Mézesbábosok, malomtulajdonosok, mol- nárok és lisztkereskedők (a lajstrom 950. tételéig) 42. t. szombaton, szeptember 20-án.

15. Malomtulajdonosok, molnárok és lisztkereskedők (a lajstrom 951. tételétől 967-ig), orvosok, ószeresek, 63. t. szeptember 22-én, hétfőn.

16. Pálinkafőzők, pékek és ezinezárok, pénz- üzerek és pénzközvetítők, rézművesek, sertés- kereskedők, hizlalók és sáfárok, szabók, ruha- kereskedők, varrónők és szűrszabók (a lajstrom 1115. tételéig bezárólag) 55. t. kedden, szeptem- ber 23-án.

17. Szabók, ruhakereskedők, varrónők és szűrszabók (a lajstrom 1116. tételétől végig), sza- tócsok (a lajstrom 1165. tételéig) 43. t. szerdán, szeptember 24-én.

18. Szatócsok (a lajstrom 1165. tételétől 1210. tételéig) 46. t. esütörtökön, szeptember 25-én.

19. Szatócsok (1210. tételétől végig), szállí- tók, vállalkozók, 45. t. pénteken, szeptember 26-án.

20. Szénkereskedők, szíjgyártók, nyergesek, és kocsigyártók, szűcsök, szülésznők, táncztanítók, takácsok, téglá- mészégetők és elárúsítók, 42. t. szombaton, szeptember 27-én.

21. Temetkezési vállalatok, tojás, vaj, turó és tejfel kereskedők, toll- és rongykereskedők, ujságszerkesztők, üveg- és porzellánkereskedők, ügnyökök, 50. t. hétfőn, szeptember 29-én.

22. Ügyvédek, közjegyző, bír. végrehajtók és becsüsök, vaskereskedők, zenészek, 29. t. ked- den, szeptember 30-án.

23. Póttárgyalás szerdán, október 1-én.

Pár fölvilágosító szó Heller Richard polgári iskolai igazgató Úrnak!

Őn a „Bajai Közlöny“-nek f. évi augusztus hó 24-én megjelent 34. számában egy — a „Bajai Hírlap“-ot támadó nyilatkozatot tesz közzé, melyre én — mint az Ön által aposztrophált ciklik írója — minden válasz helyett — szó szerint ideiktatom az Ön nyilatkozatának következő sorait:

„A „Bajai Hírlap“ f. hó 24-én megjelent számában „Közigazgatási bizottsági ülés“ czímen közli a bizottság- nak az ismert fegyelmi ügyben hozott határozatát és aztán reám vonatkozólag azt mondja: az ő argumentá- lása, melylyel tanártársainak védelmére szállott, oda kon- kludál, hogy az iparostanonczoknak egyáltalán nincs emlé- kező tehetségük és „nem hogy a három hónap előtti esemé- nyekre, de a három nap előttiekre sem képesek visszaem- lékezni“.

Őn: „Szórol-szóra a következőket adtam tollba: „Azon kéreésre, hogy képeseknek tartom-e a tanonczokat a panasza- nak a felvett formában három hó múltán való előadására, kijelentem, hogy ennek lehetőségét kizártnak tartom. A ta- nonczok nagy része egyszerű fogalmakat és képzeteket három napig sem képes megtartani s hogy egyszer hallott hatsoros mondatokat három hó után a jegyzőkönyvek formájában elmondjon, az merő képtelenség“.

Kommentár hozzá nem kell. — A ki olvasni tud, látni fogja, hogy én a valósághoz híven regisztráltam a kérdéses híradásban ugyanazt, amit Ön a szóban forgó fegyelmi ügyben jegyző- könyvbe mondott. És ha történetesen nem nyomattam ki az Ön paedagogiai véleményét „szórol- szára“, úgy az pusztán azért történt, mert az ujságrónak tiszte nem lehet — betűről-betűre vinni a nyilvánosság elé minden jól-rosszul meg-

konstruált mondatot, hanem a valósághoz híven és lehetőleg tömören tartozik megírni a történeli tényeket, — hogy olvasóközönsége ne unatkozzék.

Hogy pedig én ezt a jelen esetben is meg- tettem, annak esalhtatlan bizonyosága az Ön hírlapi nyilatkozatának fent idézett része, — mely- ben hűségesen megerősíti ugyanazt, amit én közleményemben megírtam.

Egyébként nem vitatkozom és pusztán az Ön nyilatkozatának arra a részére akarok még kitérjeszkedni, — melyben a közleményemben fölfedezett állítólagos „személyes czélzatú részek“- ről tesz említést.

És e részben megint csak a fentidézett ciklikemre utalok, — és kijelentem: hogy a ki az én szóban forgó írásomban személyeskedést lát, az nem tud olvasni.

Ismételtem és föntartom: hogy Ön lényegében ugyanazt mondotta, — amit én megírtam; — ami pedig objektívítasomat illeti, úgy abban elmentem a legvégső határig, mert méltóztassék tudomásul venni, hogy nekem, — mint ujságrónak —, ahhoz is van jogom, hogy kritika tárgyává tegyem Önnek a nyilvánosság részére átengedett véleményét, de én ezen jogommal ezuttal élni nem kívántam.

A ki ezen fölvilágosító soraim ellenére is vádolja a „Bajai Hírlap“-ot, vagy engem, — ám teljék benne ártalmatlan öröme.

Egyébként „Béke velünk!“

Baján, 1902. évi augusztus végén.

Spitzer Zoltán.

Helybeli és vidéki hírek.

Egy bajai földink kitüntetése. A király *Boschán* Jakab budapesti lakosnak, Baja város szülöttének, a jótékonyág terén szerzett érdemei elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adomá- nyozta.

Kossuth-ünnep a főgymnasiumban. A helybeli főgymnasium szeptember hó 19-én, Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából az intézet dísztermében hazafias emlékünnepejt rendez.

Uj plébános Bácsón. *Evetovits* János bajai káplán, Baja város törvényhatóságának évek során át volt tagját, bácsi adminisztrátort, bácsi plébá- nossá neveztek ki. *Evetovits* Jánosnak megérdemelt előleptetése városunkban, jó barátai körében őszinte örömet keltett. — Itteni működése alatt munkálkodott a helyi irodalom terén is és érdemes adatokat állított össze Baja város történetéből. Az új plébánost városunkból is sokan keresték fel üdvözléssel.

Személyzet változás a bajai városi plébánián. *Morvay* Imre bajai káplán, a helybeli r. k. nőegylet titkára — kápláni minőségben Horgosra helyez- tetett át. — *Midőn* lapunk távozó jóbarátjának szívélyes búcsút mondunk, egyben közöljük azt is, hogy helyébe Horgosról *Kürtösy* Antal jön Bajára káplánnak. — Ugyancsak Bajára helyez- tetett Szabadkáról — *Barich* János káplán.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Schier* Vilmos bajai kir. járásbírói irnokot a segesvári királyi járásbírószághoz helyezte át. — Ezen áthe- lyezés egy irnokai állás beszüntetését jelenti járás- bírószágunkánál, melynél csak nemrég szüntettek be egy aljegyzőséget.

Hírek az egyházmegyéből. Kápláni minőség- ben áthelyeztettek: *Fiedler* Lajos Hajósról Sza- badka Szt. Terézbe, *dr. Kanyó* Gyula Garáról Szabadka Szt. Györgybe, *Takáts* Gáspár Baja- Szent-Istvánról Bezdánba, *Kindl* Antal Parabuty- ról Hajósról *Antalkovits* Vilmos Dusnokról Garára. — Az érseki hatóság *Ditelyán* István bajai földinket, szerpaport Szabadkára hitoktatóul nevezte ki.

Gyászhir. *Türr* József bajai polgártársunk f. hó 29-én életének 76-ik és boldog házasságának 50-ik évében jobblétre szenderült. Végtesztessége f. hó 30-án d. u. 4 $\frac{1}{2}$ óraker ment végbe. *Türr* Antal megyei főszármvővő edés atyját gyászolja az elhunytban.

Hivatalos órák a postán. A helybeli m. kir. posta- és táviróhivatal vezetősége a következő sorok közlésére kéri föl lapunkat: A kereskedelmi m. kir. miniszter úr ő nagyméltósága folyó évi július 26-án kelt 42395. sz. rendeletével az összes vidéki posta- s távirada hivatalokra nézve a vasár- és ünnepnapjai postai hivatalos órákat délelőtt 8—11-ig állapította meg az eddigi 9—12-ig tartó

szolgálat helyett, a miről is a t. közönséget ez uton értesitem. Baján, 1902. évi augusztus 28. *Marezell Andor* s. k., posta- s táv. hivatalvezető.

Üdítő italnak számos ásványvízforrást hoznak javaslatba, melyek közül különösen az úgynevezett természetes savanyúvizek a legkedveltebbek. Nem közömbös azonban, miféle ásványvizet használunk a fent említett célra, mert általában számos oly vizet is, a melyek kizárólagosan csak gyógyező- lokra alkalmasak, s melyek élvezete üdítő italok gyanánt nem mindig előnyös, savanyúvizek czíme alatt szerepelnek. Így pl. nagymennyiségű mészsókat vagy vasat tartalmazó vizek szakadatlan használata semmiképen sem váltik a szervezetre előnyére, sőt még egyedül a szénsavtartalom is némelykor elégséges, hogy vérdús egyéneknek vértörlést idézzen elő. Ami az utóbbi körülményt illeti, a szénsav mennyisége mindonkor a pulczk nyitva tartása által lejjebb szállítható s így első sorban arra kell ügyelnünk, hogy a víz minél kevesebbet tartalmazzon az előbb említett szilárd alkotórészekből, ily felette ritkán található, sőt eddigelő unikumnak nevezett savanyúviz a Mattoni-féle Giesshübler, mely még gyenge idegzetű és érzékeny egyéneknek is sikeresen alkalmazható, és mely — eltekintve alkotórészei szerencsés összetétele által igazolt gyógytani értékétől — mint elsőrangú üdítő ital szerepel.

Új magyar helységnevek a bajai járásban. Vármegeyünk folyó hó 22-iki közgyűlése a következő helységnevet változást, s illetve magyarosítást határozta el a bajai járásban: (A zárójelben foglalt név a község régi neve.) *Nagybaracska* (Baracska), *Bükkhegy* (Bikity), *Csátalya* (Csataalja), *Bácsdávod* (Dautova), *Regőze* (Rigycza), *Hercegszántó* (Szántova). — *Az almási járásban: Bodrogyánk* (Jankovác), *Mátételke* (Matheovics).

Huszárezred áthelyezése. Szabadka városa új lovassági kaszárnyát építtetett s most kapott egy egész ezred honvédhuszárt. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a király jóváhagyta a 4-ik huszárezred törzse és 2-ik zászlóaljának Kecskemétről Szabadkára történő áthelyezését és elrendelte, hogy a budapesti honvéd huszárezred 2 osztálya Jászberényből Kecskemétre helyeztessék át és hogy a 4-ik huszárezrednek ezentúl m. kir. szabadkai honvéd huszárezred lesz a neve.

Iskolai hír. A *bajai izr. hitk. elemi- és polgári iskoláiban* a javító-, pótló- és magánvizsgák folyó hó 31-én, a beiratások pedig szeptember hó 1., 2. és 3-án, mindig délelőtt 8—12 óráig tartanak meg.

Beiratás. A *helybeli ág. hitv. evangélikus elemi népiskolában* (Belváros, Hid utca) iskolaköteles fiúk és lányok beírása — vallásfelekezeti különbség nélkül — f. évi szeptember 1., 2. és 3. napjain d. e. 9—11. és d. u. 3—4 óráig történik.

Sok, nagyon sok pénzbe kerül az önkéntesi fölszerelés, de csak akkor, ha nem oly föltétlenül megbízható helyről kerül ki, ahol az anyag vagy a munka hiányából a fölszerelést egész éven át nem győzik folyton pótolni. Régi elv tehát s tapasztalt, okos ember nem vét ellene: mindent mindig a legjobb helyen venni. Olyan czégnél, akinél tudja van, hogy már a saját hírneve főmértékében is kifogástalanul szolgálja ki a vevőt. Ilyen hírneves régi czég Weiner és Grünbaum (Budapest IV., Váci utca 2.) amely díjtalanul küldi az "Egyenruházati közlemények" című legújabb kiadott könyvecskét mindazoknak, kik eziránt megkeresik és pontos czímüket közlik. Ezen könyvecske mindazon tudnivalókat tartalmazza, melyekre az önkéntesnek úgy a bevonulás előtt, mint az önkéntesi év alatt föltétlenül szüksége van.

Ablakbeverések. *Polhammer Nándor, Varga Vinczéné, Preinig Nándor, Feitinger István, Schulz Ferencz, Szvétnyik Ferencz, Nébajcsa Mihály, öv. Bodrics Andrásné és öv. Komlósi Dezsőné* utcazi ablakait folyó hó 24-én éjjel *Szálér József, Valenta Antal, Ungár Antal és Kovács Lajos* iparossegédek, akik mulatságból mentek haza, beverték. A Pesti-uton 4 akáczfát is kitértek. A garáza legények ellen a vizsgálat megindult. Ime, még a kánikula járja, még távol az ősz és az új bor sem forr még, mégis elkezdik a felvégi legények az ablakok beverését, melynek eddig csak egyetlen egy remediumát találták meg, hogy a vizsgálatot megindítják. Ugyan sovány vizsgálat és nem eléggé fogantatos, mert oda kellene töre-

kedni, hogy a tisztelt garázdalkodókat munkájukban megakadályozzák. Ehhez azonban pénz kell és pénzünk mindenre van, csak a rendőrség támogatására nincs. Talán sohasem lesz!

Elárult hivatalos titok. Elárulják azoknak, akiket illet, vagy akik kíváncsiak rá, hogy városunkban e nyáron f. hó 25-ig csak két ember foglalkozott utcáseprezzel és az utcákat nem loesolták. Ez a házikézelt áldása.

A szabadkai izr. hitközség ünnepe. Szép ünnepe lesz szeptember hó 10-én a szabadkai izr. hitközségnek. Nem rég megválasztott hitszónokát *Singer Bernát* dr. főrabbit fogja ünnepélyesen beígatni új állásba, amely ünnepségen a hatóságok is meg fognak jelelni. A beígatási ünnepség sorrendje a következő: *Singer Bernát* dr. főrabbi ünnepélyes fogadtatása a vasutnál déli 12 óra 33 perczkor; beígatási ünnepség a régi templomban délutáni 3 órakor; a küldöttségek fogadtatása az izr. hitközség új tanástermében; diszvacsoara az izr. szentgyűjtet dísztermében este 8 órador.

Jó fogás. A bajai rendőrség f. hó 27-én jó fogást csinált. *Kresnár Ágnes* 16 éves áll. szabadkai ill. és *Pfeifer Mária* 17 éves, áll. stáncsicsi szül. és palicsi lakos, *Werner Károly* 44 K. *Szabó Anna* szakaeső kárára lopott 20 koronával pedig *Kresnár Ágnes* 20 K. esalt ki, öv. *Beszédes Pálné* koldussasszony *Pfeifer Mária* személyében felismerte azon nőt, ki június 1-én a koldussasszonyoktól 5 koronát kicsalt és megszökött. *Szabó Anna* szakaeső kárára lopott 20 koronával pedig *Kresnár Ágnes* alaposan gyanúsították. Előzetes letartóztatás után a járásbírósnak adták át.

Gyújtogató rendőrzetető. A szántovai rendőrzetető háza folyó hó 25-én kigyulladt és legett. Másnap tűzvizsgálatot tartottak és ekkor egy paraszt ember jelentkezvén, előadta, hogy maga *Jakobcserits József*, a rendőrzetető fogadta őt fel arra, hogy a házat, amely biztosítva volt, gyűjtsa fel. A vizsgálat megindult.

Zarándoklat Bácsmegyéből — Rómába. *Császka György* kalocsai éresk október 7-én zarándoklatot vezet Rómába, melyben egyházmegyéje hívein kívül a szomszédos megyék lakói is részt vehetnek. A zarándoklat kiindulási pontja Szabadka lesz, honnan külön vonat indul. Uti program: Szabadka—Fiume—Ankona—Loretto október 8-án estétől 10-ike reggelig, Ankona—Róma, hova 10-én este érünk. Október 15-én este visszatérünk: Ankona—Fiume—Szabadka, hova 17-én estelelel érünk. I. hely vasut, luxusotzt, hajón 85 frt., II. hely vasut, I. oszt. hajón 65 frt., III. hely vasut, III. oszt. hajón 35 frt. Ezen árakban az utazási jegyeken kívül befoglaltatnak: ötnapi lakás és megfelelő ellátás Rómában, valamint a vezetés költségei. Azon szegényebb sorsúak, kik élelmet magukkal visznek, III. osztályon részt vehetnek 25 forintért, melyért Rómában ötnapi lakást is kapnak. Jelentkezni lehet *Essert János* zentái káplánál.

A Pozsonyi II. országos szőlőszeti és borászati kongresszus f. hó 21-én tartotta *Bernáth Béla* országgyűlési képviselő elnöklete és *Dr. Kövessi Ferencz* kir. szőlőszeti felügyelő bizottsági előadó vezetése mellett egyik szervező bizottsági ülését. Főtárgya az összejövetelnek a kongresszus ideje. Pozsonyi II. országos mezőgazdasági kiállítás keretében megtartandó szőlőkiállítás idejének összeegyeztetése. Az idej nedves hűvös időjárás a szőlő érsét későbbre halasztván, a szőlőkiállítás is csak később lehet s ezért most már a kongresszust is el kellett halasztani. A szervező bizottság ez üléséből kelt határozata alapján a kongresszus szeptember hó 24-én d. e. 9 órakor veszi kezdetét s folytatólagosan fog tartatni 25. és 26-án, ugy hogy délelőtt a tervbe vett előadások, délután pedig a kirándulások lesznek megtartva. Mint *Dr. Kövessi Ferencz* bizottsági előadó jelentéséből kitünik a kongresszusnak már ez ideig is oly nagyszámu tagja van, hogy ez az országos mozgalom igen eredményes lesz és fényesen fog sikerülni.

Ingyenes diszjú ajándék. Aki e czímet elolvassa, akaratlanul is Amerikára, a képtelenségek hazájára gondol. Pedig ezuttal sokkal közelebről, a *PESTI NAPLO* Magyarországnak e *legrégibb*, pártoktól és klikkektől *teljesen független, szabad-levél* és *szőkimondó* napilapja lép meg vele karácsonyra olvasóit, ajándéku adván — *teljesen*

ingyen — a gyönyörű kőtésű, remek illusztrációkkal díszített *ZICHY MIHÁLY ALBUM*-ot. E valóban értékes és nagy irodalmi becses művet — melynek az *ATHENAEUM* kiadásában megjelent eredetije 90 koronába kerül — a *PESTI NAPLO* új kvárt kiadásában karácsonyi ajándéku megkapja a *PESTI NAPLO* minden állandó előfizetője. És megkapják díjtalanul *azok az új előfizetők is*, akik *egész éven át* fél, negyedév vagy havonként, de *megszakitás nélkül* fizetnek elő a *PESTI NAPLO*-ra.

Felhívás.

A *római kath. elemi* (belvárosi, felsővárosi és alsóvárosi *népiskolákban* 1902/1903. tanévben a *mindennapi iskolába járó köteles fiu- és leánygyermek beírása szeptember hó 1-én, 2-án és 3-án eszközöltetik*. Veni sancte szeptember hó 4-én reggel 8 órakor tartatik: ugyanezen napon a rendes előadások is megkezdnetek.

A beírást mindhárom városrészi iskolánál *délelőtt 8 órától 11-ig, délután 2 órától 4-ig* a vezértanítók teljesítik.

Mindennapi iskolába iratkozni és járó kötelesek azon fiu- és leánygyermekek kik az 1902. év augusztus hó 31-én életük 6-ik évét már betöltötték, ellenben 12-ik évüket túl nem lépték.

Azon fiu- és leánygyermekek, kik 12-ik évük betöltésével mindennapi iskoláikat befejezték és 15-ik évüket túl nem haladták, — közép-, polgári-, iparostanonez, vagy gazdasági ismételő iskolába nem járnak — az *ismételő-iskolába iratkozni és oda pontosan eljárni kötelesek*.

Ismételő fiu- és leánytankötelesek a felsővárosi iskolába járnak.

Ismételő tanulók beírását *október 15—30-ig a felsővárosi iskolánál* a vezértanító eszközli. A rendes tanítás pedig november hóban kezdődik.

Felhívatnak ezuttal a t. szülők és gyámok, hogy tanköteles gyermekeiket a jelzett idő alatt haladéktalanul beírassák, iskolába pontosan járasák, mert ellenkező esetben az 1868. évi XXXVIII. közoktatási és az 1876. évi XXVIII. a népiskolai hatóságokról szóló törvény értelmében büntetletnek; gyermekeik pedig semminemű segélyben részesülni nem fognak.

Az érdekel szülők felkéretnek, hogy gyermekeiket személyesen irassák be.

Egyben pedig értesítetnek, hogy az 1891. évi XLIII. törvénczikk, vagyis az új tanítói nyugdíjtörvény 10. §-a értelmében a nyugdíj- és gyám-alap javára „*hozzájárulás*” czímen a népoktatási tanintézetbe járó mindennapi tankötelesek után egyenként a *tandíjon kívül* még 30 fillért tartoznak fizetni.

Kelt Baján, 1902. évi augusztus hóban.

VOJNITS DÁNIEL,

apátplébános,
iskolaszéki egyházi elnök.

CSARNOK.

SZERETLEK.

Szeretlek, mint napsugár, a frissen lehullott harmatot,
Tüzes ajkával kora reggel, ha tőle csókokat lopott,
Mint esti szellő a virágot, míg álomba ringatja el,
Mint fergeteg a sűrű erdőt, ha játszik titkos mélyivel.

S te nem szeretsz, nem kérdezed, bánat mért ül a szívemen,
Gyerm mért szökik könny a szembe; ha rajtat csügg tekintetem.
Te vig vagy, boldog, s ifjuságod ezer gyönyörűt élvezed,
Míg én elveszett boldogságom, fájó könnyek közt temetem.

FÜLDI.

Gazdasszony-feleség.

Irtá: *Mártonffy Imre.*

Csakugyan eljő? — kérde *Vidosfalvi Varga László*, homlokát ránczolva, miközben nagynénje, *Tatái Bódogné* felé fordult.

— Ah, ez a kényes hölgyecske, fehér finom kezével és unalmas mosolygásával? Kérlek, kedves nagyném, készítsd elő utitáskámat, azonnal uta-

zom, s míg Emilia újra el nem megy, vissza se jövök.

Tatainé alig bírta palástolni csalódását. Rég szötte terveit, hogy unokaöcsését, ki gazdag föld-birtokos, Emiliával összeházasítja. Most öcsese egy szóval tönkretette összes reményeseit.

— Akkor a fiatal leány utazását elhalasztjuk. — Nem akarlak erővel rábeszélni, de azt hittem, hogy Emilia életet fog hozni a házba.

— Nagyon el van kényeztetve. Juniusban jöhet, mert akkor ugyanis fürdőre megyek.

Tatai Bódogné szomorodott szívvel írta meg Emiliának, hogy junius hónapban várja. A levél elment rendeltetése helyére.

Barátságosan áprilisi reggel volt. Ibolya és hófehérke szomorúan csüszeszték le harnatos fejecskéiket. Szürke fellegek uszáltak az égen és nehéz esősepek hullottak a duzzadt patakokba.

Tatai Bódogné házában se volt vig élet. A szőnyegek összegöngyölve, a függönyök leszedve, nagy meszhordó állott a ház előtt, szóval fel volt forgatva minden. A ház asszonya egy létra-fokán ült s fejét tenyerébe hajtá. Sárga zsebkendő-jével törülte szemeit, honnan vastag könnyesepek törték elő. Melyik háziasszony tudta volna nyugalmát megőrizni az ő helyében! Az ünnepek előtt nagy takarítást akart eszközölni. Julesa, a szakácsnő, leesett a padlás-lépcsőről és kitérte a lábát.

A sikároló asszony nem jöhet, mert gyermekei himlőben fekszenek. Mittevő legyen? Valóban elég ok arra, hogy elkeseredjék.

— És éppen most történik mindez! — solajta Tatainé. László gyűlöli a tisztogatást, aztán nem is tudom, mikor utazik el!

— Szent Isten, mi lelte Önt? — szólalt meg egy hang. Tatainé halk kiáltással és meglepetve ugrott fel, mert — mintha a szürke fellegekből pottyant volna le — ott állt előtte finom útiruhában Emilia, kezében utitáskájával.

— Hogyan, Emilia! — kiáltá. Hogyan került ide?

— A vonaton jöttem, hisz ez természetes. — Azt írtam neked, hogy most ne jöjj! — viszonzá a meglepett háziasszony.

— Nem kaptam levelet. Talán forduljak vissza, haza?

— Egyetlenem, ezt nem fogod tenni. — Hat tudod, azért írtam, mert, mert nagy tisztogatások vannak.

— Oh, én nem félek ettől, sőt segíteni is fogok.

— Te? — kérde a nagynéne.

— Igenis én! Miért ne? Adj rám egy közönséges kartonruhát. Hol van Julesa?

— Most vitték a kórházba szegényt. Eltörte a lábát. A sikároló asszony se jöhet! Unakaöcsém három napra elutazott, s szerettem volna, hogy mire hazajön, minden készen lett volna.

— Meg is lesz! Meglátod!

Tatainé könnyebbülten lélezett fel, Emilia azonnal átöltözött; barna hajfürtjeit pamut-főkötő alá rejtette, kékét készített elő és hozzáfogott a sikárláshoz. — Tatainé az ablakokat tisztogatta és Ferencz kocsis — ki a tegnapi levelet feledékenységéből még mindig zsebében tartogatta — a falakat meszelte, s alaposan bepiszkította arczát és ruháját.

Emilia pedig ezalatt gyorsan és jól dolgozott. Tatainének a sok munka megártott. Délután heves főfájás lepte meg és lefeküdt.

Alkonyatkor Emilia már kávéfőzést és süteményt készített el. Mikor minden rendben volt, belépett Varga László.

— Ah, ma nagy tisztogatás volt, Julesa?

— Igen uram, — felelt egy elváltozott hang a konyhából.

— Hol a nagynéni?

— Nagyon fáj a feje és lefeküdt.

— Persze, ez mind a tisztogatás eredménye! — A jó nagynéni nem hagyhatja a házat úgy ahogy van? Mondd meg neki, Julesa, hogy hamarabb jöttem haza, mint eredetileg terveztem. Hozzd be a kávémat!

— Igen, uram.

— Julesa!

— Parancsol, uram?

— Kitől tanultad a kávéfőzést? Pompásan készített el. — Hozz még egy esőszével.

Emilia a kávé-ibriket bevitte a szobába. Mosolygó arczát fejkendőjével eltakará.

— Látod, Julesa, — mondá a fiatal ember

vidáman, — ha fiatalabb volnál, azonnal elvonnék feleségül, már csak azért is, hogy oly kitünő kávét és jóízű süteményt bírsz készíteni.

— Igazán? — kérde az ál-Julesa.

— Holnap majd segíték én is rendbehozni a házat, hogy nagynénémnek ne legyen semmi gondja vele. . . .

— Igen, uram, — felelé Emilia. — Máris készen vagyunk, csak a szőnyegeket kell kiterítenem.

— Ki csinálta mindezt?

— Én, Tatainé asszony és Ferencz kocsis. És ha megengedi, holnapra mindent rendbehozok (erre levette fejéről a kendőt) és ha éppen tudni akarja, én nem vagyok Julesa, hanem Emilia, s egészen szolgálatára állok.

A fekete szemek büvösen ragyogtak elő a piros arczból.

A fiatal ember zavarodottan nézett rá.

— Emilia kísasszony?

— Én vagyok.

— Ön csinálta a kávét?

— Igenis.

— És ön sütötte a süteményt?

— Szolgálatára, Varga ur.

— És ön sikárolta a szobát?

— Természetesen. És leporoltam a falakat, megmostam az ablakokat, levettem a falról a képeket, kivastaltam a esipkefüggönyöket és mindent, mit sok volna elősorolni, — viszonzá nevetve, miközbe a fiatal ember zavarán és esadalkozásán mulatott.

— Emilia kísasszony, bocsánatot kérek.

— Miért, Varga ur?

— Mert mindig öcsároltam. Tévedtem.

Amint Tatainé a vacsora után bekötött fejfel bejött az ebédőbe, örömmel látta, hogy a két fiatal szív megértette egymást.

Ott ültek a kandalló mellett és halkán beszélgettek.

— Minden jól megy, gondolá a nagynéne.

— És jól ment minden.

Varga Lászlóné férjét nem vakította el szép ruhákkal, ékszerekkel, vagy bálon, hanem egy prózai házi tisztogatásnál mutatta be a legdrágább kincsét: a munkás gazdasszonyt.

Nyilttér*)

Borít óknak, kik a bort savanyúvízzel szedik, retik vegyíteni, mindenek előtt a

MATTONI-FELE

GISSHÜBLER

legfinább ögvenyes

SÁVANYÚ-KUT

Jan ható. E víz közömbösíti a bor savát és az itálnak életre kellemes, ingerlő mellékíz ad, annélkül, hogy a fekete fészténé.

(*)E rovatban közlöttékért felelősséget nem vállal a szerk.

HIRDETÉSEK.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **Baján a Milassin-féle házban,** a cisztercezi rendház mellett

FÉRFI-SZABÓ

ÜZLETET NYITOTTAM.

Egyben bátorkodom tudomására hozni, hogy raktáron tartok dús választékban mindenemü bel- és külföldi gyapjuszöveteket.

Megrendelések mérték szerint a legdivatosabb kivitelben gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Hirschler Miksa
férfi-szabó.

Le Griffon

valódi francia

szivarkapapír és hüvely.

Kapható minden jobb kereskedésben.

!!Hatalatlan olcsóság!!

150 darab — csak 4 kor. 20 fillérbe kerül.

1 remek aranyozott zsebkendő, három évi jótállással és aranyozott óraláncszal, 1 finom bőr-pénzesztárcza, 1 elegáns cigarettatárcza, 1 csinos gyűrű imitált ékkövel, 1 drb. zsebkönyv két pengével, 1 divatos nyakkendőű szép ívegutánzzal, 1 közelő és inggomb garnitúra doublé-aranyból, 1 zsebtűkőr, 5 darab csinos mulattató jux-tárgy, 20 darab elegáns képes-lap, 1 pár bontos brillant-utánzatból, gyöngy-utánzat fülönfüggővel, (ujdon-ság) és még 115 drb. más — háztartásbeli és praktikus tárgy — ráadásul, ingyen.

Ez a 150 darab, valóban elragadtató tárgy és a zsebkendő, mely egymagában is megéri ezt a potom árt, mindössze 4 korona 20 fillérbe kerül

GELB ADOLF

központi áruraktárában

(Central-Depot) → KRAKAUBAN. ←

Aki két esomaggal vásárol, egy valódi angol borotvát kap ráadásul.

N. B. Meg nem felelő küldemény esetén a pénzt visszaadom.

A Pesti Napló karácsonyi ajándéka

Zichy Mihály Album.

A Pesti Napló, amely eddigelé Madách Ember tragédiáját, Arany balladait Zichy Mihály képeivel, Katona József Bánk bánját, Kisfaludy Sándor Himfy szerelmeit remek albumba foglalva, és legutoljára a Költők albumát adta olvasóinak ajándékol, az idén az eddigénél is nagyobb szabású, díszben, tartalomban nemesek az eddigi ajándékokat felülmúló, de a könyvtárcsán is ritkaság számba menő díszművet.

ZICHY MIHÁLY ALBUMOT szánta olvasóinak karácsonyi ajándékol ZICHY MIHÁLY KÉPEINEK válogatott, impozáns albumba foglalt gyűjteményét a Költők Albumánál nagyobb és díszesebb alakban. Zichy Mihály világhírű művészi természetének legjavát, legszebb festményeit és rajzait foglalja magában az a díszmű negyven műlapon, amelynek mindegyikéhez legkiválóbb esztétikusaink és műbíráink írnak szövegmagyarázatot. A valóban remek kivitelű műlapoknak egy része gyönyörű színnyomású lesz, olyan, amilyen eddig alig jelent meg magyar díszműben.

A negyven pompás műlapot, a kísérő szöveget és Zichy Mihály egyéniségének és változatos életpályájának regényes rajzát, valamint Zichy rajza után készült GAZDAG BEKÖTÉSI TÁBLA foglalja gyönyörű díszes kötetbe.

A Pesti Napló e nagyszabású díszművét az Athenaeum állítja ki. A Zichy Mihály Albumot, amelynek ára az Athenaeum eredeti kiadásában 90 korona, a Pesti Napló új kvart kiadásában karácsonyi ajándékol megkapja a Pesti Napló minden állandó előfizetője. És megkapják díjtalanul azok az új előfizetők is, akik egész éven át fél, negyedév, vagy havonként, de megszakítás nélkül fizetnek elő a Pesti Naplóra.

Két egészen új

szobaberendezés több apróbb tárgyakkal

elutazás végett **azonnal eladó**

Különösen fiatal házaspároknak ajánlható.

Bővébbet a kiadóhivatalban.

KÁVÉ

! olcsóbb mint bárhol !

CUBA! Sok mennyiségű kávét volt szerencsém jutányosan vásárolni és így azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a t. kávéfogyasztó közönség közt meglepő olcsón tudom azt értékesíteni.

MOCCA!

1 klgr. Cuba portorikó . . .	4 kor. — f.
1 klgr. Ceylon kávé . . .	3 kor. 60 f.
1 klgr. Igen jó kávé . . .	2 kor. 40 f.
1 klgr. Jáva kávé	4 kor. — f.
1 klgr. Mocca kávé . . .	4 kor. — f.
1 klgr. Gyöngy kávé . . .	4 kor. — f.

GYÖNGY Megrendelések a legnagyobb pontossággal házhoz lesznek szállítva.

Vidéki megrendeléseket 5 klgrmtól francó küldök bár melyik állomásra, ha azok többféle kávékból vannak is össze állítva.

Az igen tisztelt vevők szíves pártfogását kéri

RÓZSA LAJOS

fűszer-, csemege- és festék kereskedő BAJÁN.
Kossuth Lajos-utca.

Ugyanitt egy fiú tanulólul felvétetik.

Senki

se mulassza el egyik legrégebb budapesti bankházunk részére törvényesen megengedett állam- és hitelsorsjegyeknek eladására való ügynökség végett jelentkezni. Legmagasabb jutalék, előleg, fix fizetés. Ajándatok M. V. S912. alatt **HAASENSTEIN** és **VOGLER**

hirdetési irodájához
Budapest intézendők.

BANK- ÉS VÁLTÓÜZLET

GRAUAUG J. LIPÓT

B A J A .

DRESCHER GYULA-FÉLE HÁZBAN.

Eszközül előnyös feltételek mellett:

Váltóleszámítolásokat. Felzálog-kölcsönöket.**Tőzsdei megbízásokat.****Váltó- és utalvány beszedéseket.****Előleget nyujt értékpapirokra.****Szelvény-beváltás.****Értékpapírok, sorsjegyek, bel- és külföldi pénznemek vétele és eladása.****Osztálysorsjegyek eladása.****Élet-, tűz-, jég-, baleset- és szállítmány-biztosítások a legolcsóbb díjtételek mellett eszközöltetnek.****Az áruosztály már ez idő szerint elfogad megbízásokat és eszközül köteleket a jövő idényü pirszén-szállításokra.**A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.**KAZAL JÓZSEF**

KÖNYVNYOMDÁJA BAJÁN, BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF-UTCA.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

Mindennemű könyvnyomdai munkák a legszebb kivitelben elvállaltatnak u. m.:

könyvek, folyóiratok, ügyvédi- és kereskedelmi nyomtatványok.NÉVJEGYEK.
ELJEGYZÉSI KARTYÁK.
SZÁMLÁK.**LAKODALMI MEGHIVÓK.**

LEVÉLPAPIROK.

FALRAGASZOK.

LEVÉLBORITÉKOK.

KÖRLEVELEK.
GYÁSZJELENTÉSEK.
ÁRJEGYZÉKEK.**Báti meghívók a legizlésesebb kivitelben olcsó áron készítettnek.**

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.**Hirdetések olcs áronó felvétetnek.****Községi nyomtatványok raktáron tartatnak.**A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.